

**Omständelig berättelse om den blodiga
träffningen, wid Passewalk, den 3 october
1760. emellan de swänske, under general-
ljeutenanten sedermera fältmarskalken och
commendeuren herr grefwe Augustin Ehre**

Stockholm
1782

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Omständelig
Berättelse
om den
Blodiga Eråfningen,
vid
Passewalk,
den 3 October 1762.
emellan de Swänske,
under
General-Lieutenanten sedermera Fältmars-
skalken och Commendeuren
Herr Grefwe AGUSTIN EHRENSVÅDRS
Comando,
och de Preussiske
under
General-Lieutenanten von WÄRNER.

SEDERHOLM,

Tryckt hos ANDERS JACOBSSON NORDSTRÖM,

1782.

D G NESCHER

D. C. M. C. L. I. I. I.

Företal.

J en tid då våra Bok-prässar äro sysselsatte med hwarjehanda ämnen, men sällan med något i Militair wägen, har jag tyckt ej wara otjenligt at lemna denna Relation til trycket, för at dermed behaga våra unga Militaiver, som säkert med nöje lära läsa de bedrifter, hwilka de, äfwen en gång, tänka wisa, när Sädernes-landets heder det kräfwet.

Utom des kunna wackra gärningar ej för ofta ställas uti sin dager, och dragas utur glömskans slugga.

Skulle mit ändamål winnas, och mit lilla försök benågit uptagas, skal jag med lika pålitlighet berättat förloppet af flere, uti sista Kriget förefalne, affairer, åtminstone de jag sjelf bewisat.

Den 2 October, om aftenen, fick Herr
Grefwen och Fältmarskalken kün-
skap, at något öfwer 2000 man fotfolk
inkommit til Stetin, ifrån Colberg, med
de där tagne Ryfska fångar och canoner,
som ock at ej något Cavallerie varit följ-
aktigt. Det lades härtil at detta Infan-
terie gåt genom Stetin och camperade
den natten mellan samma stad och Löknitz.
Detta kom så litet öfwerens med de kün-
skaper Herr Grefwen redan, länge förut,
haft ifrån flere ställen, hwilka alla enhäl-
ligt intygade, huruledes Generalen Wär-
ner hade at sylla med Ryfsarne i Hinter-
pommern, så at han ej kunde anse denna
kunskap för annat än oriktig. Den
omständigheten, at intet Cavallerie sådes
wara följaktigt, öfwertygade honom ännu
mera, at detta Infanterie wore den delen af
Stetinske garnisonen, som följt Generalen
Wärner til Colberg och nu återkommit.

Ut undwika alt öfverraskande, comen-
 derades Major v. Platen *) samma natt
 med 200 Friwillige och 100 Husarer,
 at recognoschera om flere sientelige Troup-
 per funnos på andra sidan om Randovs-
 strömen, än de wanliga. Strart om mor-
 gonen, d. 3 Oct. uti et tjockt töcken stötte
 Major v. Platens För-Tropp på Bruna
 Husar Regimentet och några 100 Dra-
 goner, hwilka lågo, bakom en med små
 skog bewärter backe, uti försåt för honom.
 Hans goda anstalter och Capitaine Kani-
 fers tappra motstånd, med de Friwillige,
 gorde deras retraite nog lycklig inemot
 en half mil. De Friwillige, wid pass 30
 til antalet, som återkommo, berättade
 at Fiendens Dragoner och Husarer flere
 gångor gjort cariere emot dem ifrån alla
 sidor, men icke kunnat forcera denna, en
 hand full af Soldater, innan Fiendens Fot-
 folk ankom och alla de waras egen amuni-
 tion war bortskuten, samt Capitain Ka-
 nifer illa blesserad. Emelertid retirerade
 sig Major v. Platen med sina Husarer, och
 gaf Herr Grefwen rapport det han wore
 attaqwerad af et starkt partie, dock at han
 ännu icke kunnat se mera än 2 Batallio-
 ner Fotsfolk, Bruna Husar-Regimentet
 och några Equadroner utaf Schorlemers
 Dragoner.

Til

*) Nu mera General-Major och Öfwerste
 för Norra Skånska Cavalleriet.

Til at taga mot Major v. Platen och understödjå hans retraite, commenderades Östgöta Bataillon, och 250 hästar til Pappenbäck's qvarn och åt Brelins sidan hwilka fingo ordres, at draga sig tilbaka så snart Major v. Platen kom, och ställa sig emellan bägge Redouterne utom Prentsløver-porten.

Defension af Passevask war invättad på det sätt, at Anklamer- och Nyhlen-portarne swårligen skulle kunna angripas, utan bibehållas til ständig communication med lägret, och at Fienden skulle twingas at angripa antingen Stetiner eller Prentsløver-porten, til den ändan word alla tilgångar til Anklamer-port afskurne, och mellan rummet emellan porten och Nyerstrømmen försedt med graf och pallisader. Fram för Stetiner port war gräfd en djup graf med bröst wårn.

Wenuen til Prentsløver-port måste hållas aldeles öppen för communication med landet och fourage lesuwerancerne. Landtmånnen här utanföre war en slät slutande mark neder til Nyerstrømmen, hwilken slöt sig ihop som en kuhl utanföre åt Nyhlen-port. Här midt öfwer låg wårt Lager. Här hade en fiende all förmån, och därföre war begynt en communications-wäg öfwer färret och strømmen ifrån högra flygeln

Ängeln af Lågret til den marken, och föt-
sed med 2:ne Redouter, til at altid kunna
taga Fienden i rygg eller flanke, när han
attaquerade Prentsløver-port, eller, i fall
af måttlig styrka, at gå aldeles öfwer med
hela Corpsen och gifwa träffning: men
krigs-ödet, hwilket så ofta är widrikt
som blidt, hade dragit ut tiden af arbe-
tet, och skyndat Generalen Wärner et
par dagar för bittida.

Alla portar lemnades öppna och besat-
te med canoner samt Piqueter. Medelst
deras tillslutande hade Passewalk strart
godt förloradt. Herr Grefwen lät genom
Commendanten därstädes, Capitaine Lan-
nerstjerna tillsäga Borgerskapet, at eho af
dem, man, qwinna, eller barn, som tittade
ut på gatan, skulle masacreras.

Härigenom wunno wi lugn i staden,
och hindrades alt förräderi. Ständige Pa-
trouiller gingo på alla gator. En Under-
Öfficerare stod i tornet, hwilken snarast
kunde gifwa tillkänna de Fiendens rörel-
ser, hwilka wi ej kunde se. General Ma-
joren Stakelberg blef anmodad, at draga
försorg om denna sidan af staden, neml.
Stetiner-och Unklamer-portarne och hölt
Herr Grefwen sig sjelf wid förswaret af
Prentsløver-och Meyhlen-portarne.

Genast efter Major v. Platen fölgde och
Fienden, det blef dock rådrum at sända

100 man med 2 canoner uti den stora Redouten, och som Cavalleriet icke kunde nyttjas, ryckte det tillbaka til Lägeret, äfwen Cavallerie fältwakterne; och änskönt Fienden war i hamn och hål, och så öfwerlägsen i Rytteri, skedde detta under, faveur af Redouterne och i tid, att Fienden ej wågade angripa det, och sålunda ingen ryttare derwid förlorades.

Uf Fiendens styrka såg man wäl nu, at dess desein war helt annat, än at ensamt taga Passewalk; Herr Grefwen be-
bestöt derföre at behålla Passewalk, och lita på Trouppernes tapperhet i det yttersta, helt försäkrad at den ej skulle swika.

Fienden angrep först Stetiner port med 15 canoner och 3 Batallioner Fotsfolk. Til at hindra Fiendens närmaste communication mellän Stetiner och Prentzlowers samt Stetiner och Anklamers Portarne, blef eld skjutit på et ställe i Förstaden hwarifrån elden lättast kunde sprida sig öfwer alt. Så snart Fienden försökt de hinder honom här mötte, och hwilka i hast ej kunde öfwerwinnas, lät han genom sina fri-Compagnier och Husarer recognoschera Anklamers port, men Gen. Stakelberg nyttjade så wäl sin genomskurna terraine, at Fienden måste wända til Prentzlowers port, där elden war honom i wägen och måste taga en lång omwäg.

Fiend.

Fienden planterade då sina canoner på högderne mot våra Redouter, och Ostgöta Bataljonen, som stod utan för Ladorne wid Prentsløver-porten.

Preussiske fotfolket wille gå på mot Ostgötarne, men måste öfwer et santt dike, några hundrade alnar framför dem, hwarest Fienden 3 gånger blef drefwen tillbaka, då han sökte at debouchera där-öfwer. Anteligen kommo 3 Bataljoner härtil, med hwilka Ostgötarne höllo ständig eld och drefwo den främsta tillbaka. Men under den tiden attackerade Fienden på Ostgötarnes högra flanke den främsta Redouten, och tog bort den samma, samt kastade et fri-compagnie i et högt tobaksland i wästra flanken, igenom denna manœuvre blefwo Ostgötarne twingne, at draga sig tillbaka, sedan de med det samma tagit 30 fångar af fienden, och som de marcherat öfwer en mil om dagen, samt slagits på fjerde timan, befaltes Majoren Gref Douglas at marchera härifrån til wägen framför Nyhlen-port: at där låta Bataljonen hwila. Här blef den kätta Grefwe Douglas illa blefferad, i det benet med en canon kula blef honom affkuttit långt ifrån Fienden, då han förut i starkaste elden och i Fiendens åsyn sluppit all skada. Detta war den äfwenlyrligaste fienden för

för Pässevall, då åfwen i det samma 2:ne Batailloner angrepo och årdofrade den stora Redouten, hwarigenom hela vår flanke blef öppen, och Fiendens samtliga styrka kunde falla på Prenslover-porten: men i det samma kom Öfwerste-Lieutenanten Hjerta med Elfsborg Bataillon wägen ifrån Nyhlen-port utom näuren, och öfwer Adjutanten Schönström, som blifwit skickad in i staden, bragte Wästerbottens Batallion med en canon från Anklamers-port genom staden til Prenslover-port.

Öfwerste Lieutenant Hjerta war twungen, sedan han förlorat terrain på vår flanke, at angripa de Preussiske i colonne med bajonetten på musqueten, hwilka då hade trängt sig in emellan yttre och inre Prenslover vorten; men blef där åter af Fienden tagen i flanken, och hade den olyckan, sedan han med sin pluton af myckenheten blef omringad, samt hans kläder och hatt på flere ställen genomskutne; at sjelf blifwa tagen til fånga, med en del af sin pluton, det öfriga af dess Bataillon trängdes af Fienden, och nödgades draga sig tillbaka på halftwa wägen åt Nyhlen-port. Här war placerad en 6 pundig och en 3 pundig canon: under Lieutenant Fältstjernas* befäl, laddade med druf-

*) Nu mera Öfwerste på Gottland.

druf-hagel, samt änu en wid bron, som
twingade Fienden at wända om tillbaka,
och gaf wår Bataillon tid at sätta sig.

Man hade Öfwerste Lieutnant Carnal en-
sam at emottaga de Preussiske attacke wid
Preuslower-port, hwilka han så häftigt
dref tillbaka, at General Wärner, efter 6
timars fåfang attacke, nödgades skicka
in en Officerare, med begäran at skona
Staden och öfwerlemna honom den sam-
ma; under hwilken tid Fiendens canoner
en lång stund sköto på oss, då Lieutenat
Langman under denna attacke fick se Fi-
enden bortföra en af våra canoner, som
förlorat alt sit folk, tog han en piquet af
Wästerbottens grenadeurer, angrep Fien-
den med fäld Bajonett och tog igen wår
canon i åsyn af Fiendens colonne.

På General Wärners proposition blef af
Herr Grefwen swarat: til et bewis at Sta-
den söktes at skonas, hade han redan lå-
tit släcka den eld han med sina granater
itändt, och at hwad Passewalck angick, tänk-
te de Swenske aldrig at lemna den samma:
päminte derjämte et gammalt frigsbruk at
uphöra med all skjutning, under den tid
man fodrade up en Stad.

Attacken börjades nu å nyo på det al-
dra häftigaste, då Öfwerste Lieutnant Carnal
med Wästerbottens Bataillon tog emot de
Preussiske i front. Hans kläder blefwo ge-
nom-

Nomsfutne och begge Capitainerne blesserade, och som Herr Grefwen icke wågade, med det lilla Infanterie han hade, at attackera fienden i flanken, lät han råsten af canonerne, på andra sidan om Nferströmen skjuta honom i hans flankwe, och öfwer wågen åt Myhlen-port beskjuta dess front. Antligen skilde mörkret oss ifrån hwarannan, sedan attacken på Passevack warat öfwer 7 timmar. Under attacken märktes, det fienden med wagnar, ifrån närmaste byar, bortförde sina blesserade och döda, och lemnade allenast den delen, som mörkret hindrade bortföra, och hwilka sedan af oss begrafdes.

Samma natt marcherade General Wärner tillbaka til Löknitz, hwarest han tog sit högkwarter. En del af sina blesserade lemnade han i närmaste byarne, dem han ännu, dagen derpå, lät transportera til Löknitz. Uti denna retraite kunde wi icke göra fienden något hinder med en tredjedel mindre troupper både Infanterie och Cavallerie.

Efter både fångarnes och öfwerlöparens berättelse har denna corps, som attackerade Passevack, bestått 1:0 af General Wärners egen corps; neml. 2 Granadeur batailloner af 500 man hwardera; 2 Fri-batailloner, den ena af 6 och den andra af 400 man, och hans bruna Husar regemente af 800 man. 2:0 utaf Stetinska garni-

garnizonen 2:ne Grenadeur batallioner af 500 man hwardera, en bataillon Musqueterare af 500 man, et compagnie af Prins von Baverns 125 man, Pomeriske frivillige 400 man, och 2:ne esquadroner Stetinske Husarer, samt 300 man Scholmers dragoner, hwar batallion hade, 2, 3 a 4 canoner, och ännu några tolf pundingar, samt haubiger; til sammans öfwer 5325 man och inemot 30 canoner.

Sedan Nerike och Wermelands Regemente några dagar förut war bortstjefat, at bewaka Nferströmen, bestod wår styrka, som nyttjades til Passewalks försvar, ungefär uti 1300 man fotfolk, utom den delen af Åbolåns bataillon, som stod i reserwe, och om aftonen marscherade in i Staden. Wåra troupper hade mycket lidit, och steg fotfolkets förlust af fångar, döde och blesserade öfwer 400 man, och af Artillerie öfwer 70 man, wi förlorade 3 partie canoner och 3 metals stycken.

Af Artilleriet blef Lieut. von Fredrics skuten, Gagge blesserad, Klingentjerna och Lagercrantz fångne; af Åbolåns Regemente fångne Capit. Levin, Fredric Amnorin; blesserade Lieut. Jägerhorn och Fendrik Torvigge; af Östgöta Infanteri blesserade Gref Douglas, Adjutantenten Valander, Fendrikarne Raschov och Haddorf; fånggen Fredr. Rosenquist; af Elfsborgs Re-

ge²

gemente fångne Öfverste Lieut. * Hjerta, Lieut. Edman, Fendrikarne Biörnberg, Hoflander och De la Chapelle; blefferade Fendrik Svartzenhof och Edman; af Wæsterbottens Regimente Cap. Frisell och Lieut. Bierken blefferade, samt Cap. Kanifer fången och blefferad; Lieut. Langman och Fendrik Biörkegren blefferade: af Nerike och Wärm-lands Regimente blef Fendr. Vakenfelt; fången med de frivillige. Af Husarerne Major von Platen blefferad, Ryttmästaren Baron Kaulbars och Lieut. Löwen fångne; af Staben blef Herr Grefwen och Fältmarskalken Ehrenwerd blefferad af en kula i bröstet och dess adjutant Adlerstråle blefferad.

Preussiske förlusten feck man genom såfra underrättelser förnimma warit 2500 man döde, fångne och blefferade; 2:ne Grenadeur Batailloner blefwo nästan totaliter ruinererade; hwilket ej blifwer otroligt, när man förskäller sig attackens långwarighet och de wäras förfärliga eld.

Utaf föregående korta dock påliteliga berättelse kan inhämtas, med hwad tap- perhet de Swenske såktade emot en så öf- werlägsen styrcka, och med wördnadsfull förundran såg man den commenderande Generlen, ehuru illa blefferad, til attackens slut

*) Nu mera Baron, General-Lieutenant, samt Comendeur af Kongl. Swärds-Orden.

flut ridande, från den ena posten til den andra, för at utdela nödiga ordres och upmuntra de stridande, hwilka, när de sågo sin tappre befälhafwares blod rinna, fästade med dubbel ifwer och hjeltemod, samt beslöto at endera segra eller dö.

Som wid en dylik attacke mycken magt ligger på en General-adjutant, för at med redighet communicera Chefens ordres och med precisa underrättelser gifwa honom behörig kunskap om alla händelser och förändringar under sielswa attacken; så hade Herr Grefwen afwen häruti försetdt sig med en pålitlig Officerare, jag menar Herr Majoren Schönström; * hwars häst blef honom undanskuten wid Prentslöwer = port. Major von Platens retrait med Husarerne war så swår at den syntes nästan omöjlig; men denne tappre och förfarne Husar Officerare wiste genom sina manebres at förekomma någon betydlig skada utaf fiendens öfwerlägsna magt, som säkert war 12 a 15 gångor starkare än wi wore.

Capitain Kanifers förhållande med de Friwillige kostade de Preussiske mången blodiga skjorta och hans tapperhet blef af dem berömd och beundrad.

Lieutnant Langman, som med några Granadeurer, med såld bajonette, mit för fiendens åsyn, igentog en af oss för-
lorad

*) Nu mera Öfwerste.

örad canon, som mist sin service, gör hö-
nom en ärerik förtjenst: alla wiste sig med
et ord at säga, från den högsta til den lägsta
at wara wärdige efterkommande af sina
tappre förfäder, de stridbare Swear
och Göther.

www.books2ebooks.eu